

Remissvar över betänkandet SOU 2026:4 Rektor i fokus – förutsättningar för ett pedagogiskt ledarskap

Barn- och utbildningsutskottets förslag till beslut:

Utskottet godkänner barn- och utbildningsförvaltningens svar på remissen och beslutar att skicka remissvaret till remittenten.

Sammanfattning

Syftet med utredningen är att stärka rektorernas ledarskap och minska omsättning av rektorer. Man vill också förtydliga rektors pedagogiska ledarskap. Förslagen syftar till att förbättra dessa förutsättningar och göra rektorsuppdraget rimligt och hanterbart, något som ytterst bidrar till att säkra måluppfyllelse och likvärdighet i den svenska skolan.

Barn- och utbildningsförvaltningens synpunkter

Betänkandet beskriver förtjänstfullt de komplexa uppdrag och utmaningar som rektorsrollen och skolväsendet har. Utredningen lämnar ett flertal förslag som avser att förbättra förutsättningarna för rektorer att genomföra sitt uppdrag.

Vi kommer att ange några punkter där vi inte delar utredningens förslag. I stort vill vi dock peka på den lilla glesbygdens kommudilemma som visserligen anförs i utredningen, men som inte nog kan understrykas. Vi står ofta inför svårigheter att rekrytera personal. Våra stora avstånd gör att vi noga måste överväga alla typer av förändringar. Med 12 mil mellan centralort och norra kommundelen kan man svårligen pendla varje dag.

Barn- och utbildningsförvaltningen instämmer i stort betänkandets förslag. Det är positivt att man försöker främja och freda rektorsrollen så att rektorn kan utöva det pedagogiska ledarskapet. Men vi ser också svårigheter att definiera det så att det blir genomförbart.

Vidare är det några förslag som förvaltningen inte delar med utredningen. Remiss av Betänkandet Rektor i fokus – förutsättningar för ett pedagogiskt ledarskap (SOU 2026:4). Förvaltningen avstyrker att rektorn ska ta beslut om biträdande rektor eller annat ledningsstöd. Det kan utgöra en svårighet för den lilla kommunen då huvudmannen behöver ha en mer heltäckande kontroll över ekonomin för att det inte ska sticka i väg åt något håll. Vi ser inte heller positivt på det nya skärpta behörighetskravet för rektorer och menar att det snävar in urvalet på ett olyckligt sätt. Det leder inte till att i framtiden kunna få fler kvalificerade rektorer med bredare perspektiv på verksamheten. Ställningstaganden som vi särskilt vill uppmärksamma ur betänkandet är nedanstående förslag.

7.1.2 Rektorns ansvarsområde får inte vara mer omfattande än att rektorn kan utöva det pedagogiska ledarskapet. Förvaltningen instämmer i huvudsak till förslaget men anser att det blir otydligt hur det kan definieras, då förutsättningar ser väldigt olika ut.

7.1.3 Rektorn ska ges förutsättningar för det pedagogiska ledarskapet. Förvaltningen tillstyrker förslaget. Det är angeläget och välkommet att huvudmannens ansvar för att säkerställa förutsättningar för rektors pedagogiska ledarskap blir tydligare.

7.1.4 Rektorn ska ha mandat att besluta om ledningsstöd i den inre organisationen. Förvaltningen avstyrker förslaget då innebörden är oklar och det behöver förtydligas vad som menas med inre organisation. Vi anser att det är bättre om Skolverket får i uppdrag att inom ramen för stödmaterial beskriva hur huvudmannen kan organisera skolverksamheten på ett framgångsrikt sätt.

7.1.7 Nya behörighetskrav för rektorer. Förvaltningen avstyrker förslaget. Att behörighetskraven skärps till endast lärarexamen snävar in urvalet på ett olyckligt sätt. Det finns stor risk att behörighetskravet exkluderar personer med adekvata kompetenser. Att vara rektor är ett väsentligt annat uppdrag än att vara lärare, vilket inte per automatik gör lärarutbildningen till den rätta utbildningsvägen. Yrkesrollen med dess kunskaper, kompetenser och färdigheter kan förvärfvas på annat sätt än en specifik yrkesexamen. Pedagogiskt ledarskap återfinns i ett flertal yrkesroller. Förvaltningen instämmer i uppfattningen om att högskoleutbildning eller motsvarande kvalifikation bör vara lägsta formella utbildningsnivå.

7.1.9 Den statliga befattningsutbildningen för rektorer ska reserveras för rektorer men en ny särskild utbildning ska erbjudas biträdande rektorer och annan personal med ledningsuppgifter. Förvaltningen tillstyrker förslaget då för den lilla kommunens del kan det vara positivt att kunna erbjuda utbildning för personal som bistår rektorn i ledningsfunktionen, men som inte har funktionen biträdande rektor. Vi har till exempel valt att kalla rektors ledningsstöd för skolenhetschefer just utifrån svårigheten att rekrytera personal till ledningsfunktioner.

7.2.1 Staten bör ta ett större ansvar för skolans finansiering. Förvaltningen tillstyrker förslaget som innebär att staten bör ta större ansvar för att skolväsendet tillförs tillräckliga resurser och att resurserna går till avsett ändamål.

Torbjörn Martinsson Förvaltningschef barn- och utbildningsförvaltningen

Maria Johnsson Elevhälsochef/verksamhetsutvecklare barn- och utbildningsförvaltningen

Bilaga Betänkande Rektor i fokus – förutsättningar för ett pedagogiskt ledarskap (SOU 2026:4).